

Friløst

Nr. 13

LANDSUTGAVE

1 årg.

Det rene, norske flagg.

Tre-farvede, rene flag,
du er vår vundne norske sak:

Du sender oss høyt over havet,
du lenges, du jubler mot havet,
ti frihetens vårfarver gave
dig makt til å nære vår ånd og vårt bord. -
Far frem over jord.

Vi bærer det frem omusset
av minners melodiske kor,
av lengslers stormende vilje,
av hviskende, milde ord.

ET BREV TIL TERBOVEN.

Den 12 september sendte fylkesmann K. M. Nordanger et brev til Reichskommissar. Vi gjengir et utdrag av brevet:

Etter opplysninger jeg har innhentet har ukerasjoneringen for Hamar og omegn av kjøtt i én månedens tid vært omlag 400 kg svs. 5-7% av normalforbruket. Distriktet omfatter 12-15000 mennesker. Kundene har fått tildeling en gang hver tredje uke, og det som regel opplaget (utspedd) mat. Fisketilførselen tilfredstiller ikke behovet, selv om det kommer bra med sei og kolje. Det er dårligere tilførsel av kveite, makrell og ørret.

Kermetikk finnes ikke tilgjengelig for publikum i Hamar og omegn, ost og egg heller ikke. Hva angår eggomsetningen har jeg gjort den erfaring at så lenge det var tillatt å kjøpe egg direkte hos produsentene i kjøperens egen kommune, kunne en angang imellem få kjøpt et kilo egg. Siden nyordningen at all leveranse av egg skal foregå gjennom eggcentrale har det overhodet ikke vært egg å få kjøpt på lovlig måte for publi-

kum her i Hamar-distriktet iallfall. Jeg taler også her ut fra erfaring fra min egen husholdning.

I samband med kjøtt-tilførselen vil jeg nevne at vi her i fylket hadde gjort oss store forhåpninger for årets høstjakt. Hedemark fylke har fått tillatelse til å felle 450 elg, et meget høyere antall enn vi har vært vant til i de senere år. Imidlertid har vanskelig hetene med å få jaktlicens og geværer til jakta gjort utsiktene ganske usikre. Jeg har gjennom det tyske sikkerhetspoliti fått opplyst at søknad om jaktlicens skal forelegges Nasjonal Samling, og at de som ikke er anbefalt av NS ikke kan gjøre regning med å få licens.

Denne usikkerhete har skapt sterk misnøye ikke bare blandt jegere men også blandt befolkningen som hadde gledet seg til et godt tilskott til matforsyningen gjennom årets jakt, særlig elgjakta. Den ulike behandling av befolkningen skaper ellers misnøye og vanskeligheter for samarbeide.

Styrerne av fylkets to største landbruksskoler, begge landskjente landbrukslærere - er avskjediget. Jeg frykter sterkt for at det ikke vil være mulig etter de avskjedigelser som nå er foretatt, å opprettholde den gamle, gode tillit blandt bondeungdommen til disse to skoler.

Jeg finner tilslutt å burde opplyse at mitt inntrykk av stillingen i Hedemark fylke nå er følgende:

Etter de rekvisisjoner som fant sted i vår, og de fortsatte høstrekvisisjoner og den stadig tiltagende vareknapphet, øker frykten for at vi står foran ytterligere og enda strengere rekvisisjoner og at det i kommende vinter og vår vil bli matmangel. Når det her i et av landets fremste jordbruksdistrikter allerede er vanskelig for varer som kjøtt, ost og egg - hvordan vil det da bli til vinteren og våren? spør folk. I fjor hadde vi rikelig tilgang på førsteklases fetsild. Vi venter i år en stor potethøst, men utsiktene for sildeforsyningene er ikke lyse.

På grunn av prisstigningen på levnettsmidler er stillingen for mange familier, hvis forsørger bare har den samme lønn som før eller ennå mindre, etter hvert blitt svært vanskelig.

På den annen side er den politiske spaltning-avstanden mellom NS og den øvrige - overveldende - del av folket, blitt større og skarpere. De stadige avskjedigelser av folk som er almindelig anerkjent som dyktige og ansvarsbevisste fagfolk, favorisering av NS-medlemmer til stillinger og på annen måte virker alt annet enn beroligende på folket. Utryggheten - såvel den politiske som den materielle - vokser stadig. Mismot og bitterhet sprer seg. mer og mer.

Under disse tilhøva synes arbeidet for å holde oppe fordragligheten og forståelsen blant folk å bli mer og mer nytteløst.

Vi sender denne gangen ut nr. 13. --- Overtroiske mennesker er redd for 13-tallet. Vi er ikke overtroiske og vi er ikke redd for nr. 13.

Men vi er redd for leserne.

Atter må vi innskjerpe forsiktigheten. Snakk ikke mer enn strengt nødvendig. Send

avisa videre til en som er sikker.

Dagens Sitat

-Så lenge Tyskland behandler deler av andre folk som det nå lever sammen med, så grusomt som f. eks. polakkene, vekker tanken om et forhold avsky og anget. Tysklands byråkratiske, klerikale politimeslige, militære styresett avskrekker også. Det ene mulig-gjør det annet, og tilsammen muliggjør de et herrevælde i tysk hatens navn over alle andre.

Var det anderles - var Tyskland en samling av parlamentarisk styrt folk, og hadde de et høyt sivilisert folks edelmodige hensynsfullhet overfor snøre og mindre, er det ingen tvil om at forbundet mellom det og de mer enn 25. mill. rundt omkring boende var ved å fullbyrdes. -

Bjørnstjerne Bjørnson
(i en artikkel i 1907)

Utenlands- nytt.

I Paris har 150 000 falske brødkort vært i omløp til tysker-nes store forferdelse og raseri.

Jugoslaviske friskarere har entret et tysk skib på Donau. 40 soldater og krigsmateriell og gods ble kastet i elven.

Et to-motors tysk fly landet tirsdag 14 oktober på en flyplass i England. De to ombordværende viste seg å være to hollendere som hadde stjålet flyet fra en tysk flyplass i Holland.

Danmark hadde i 1939 3,2 mill. kreaturer. De tyske myndigheter har stadig krevd store kvanta kjøtt og bestanden er idag ikke større enn halvparten av det den var før krigen.

I Lyon er 20 jernbanefolk skutt for sabotasje.

I Bordeaux er to tyske majorer skutt av franske patrioter. Tyskerne har gått til drastiske forholdsregler. Byen er ilagt en bot på 20 mill. franc. Videre er 50 av innbyggerne skutt som gisler. Hvis ikke de skyldige blir funnet innen en viss frist, vil ytterligere 50 personer bli skutt. Det er satt opp svære pengebelønninger for pagripelsen av gjerningsmennene.

Fra Holland meldes at 30 patrioter er henrettet hittil under krigen, derav i siste uke 4.

I Ungarn er 42 personer henrettet for attentat mot jernbanestasjonen. Av disse var 12 tatt på forhånd som gisler.

London Radio har meldt at det har vært 60 henrettelser i Jugoslavia i løpet av fem dager (13 - 18 oktober).

Dette er bare noen bleke tall og navn, men hver linje sitrer av kamp og frihetsslengsel. Det er kjøtt og blod, liv og død, tårer og tross. Vi har sette bilder fra henrettelsene i Jugoslavia. Det er grusomme bilder, de kan ikke beskrives. --- Kristendom, kultur og menneskekjærlighet ser ut til å være ukjent for disse barbarer.

Løgefrenten

Den norske Løgeforening har byttet navn og heter nå Løgeforbundet. Hvad nazistene egentlig mener med dette vet man ikke. ---

Man må gå ut fra at nazistene i nær fremtid vil forsøke å true samtlige landets læger inn i Løgeforbundet. Det kan tenkes at de ganske enkelt gjør dette ved å innregistrere samtlige landets læger i forbundet og deretter avkreve dem kontingent, under trussel om straff for sabotasje og forstyrrelse av arbeidsfreden.

Det har gått hårdnakkete rykter om at stadsfysikus Diesen i Oslo skulle avsettes. Både kst. Hagelin og medisinaldirektør Østrem

har vært interessert i å få Diesen fjernet. Men rimeligvis har de tyske myndigheter ikke turd risikere at enhver sakkynndighet blir fjernet fra var sunnhetshedelse.

Følgende læger er arrestert: dr. Arne Halvorsen, dr. Becker, ekteparet Abel, Skien, dr. Fossen, Oslo og dr. Mogens Friis, Orkdal. Den sistnevnte har fått halvannet år for fornærmelse mot Wehrmacht.

En del avskjedigelser har vært foretatt av nazistene. I Flekkfjord er dr. Søyland fjernet fra sin stilling som distriktslæge i henhold til Reichskommissars forordning om sinnelaget. I Skien er dr. Bøckmann og dr. Hvidsten fjernet fra sine stillinger henholdsvis som lassarettlæge og læge for alderstrygden. Nazisten dr. Urdal-Asner er innsatt i begge stillinger. Hans praksis var sterkt avtagende. Dette skulle det rettes på.

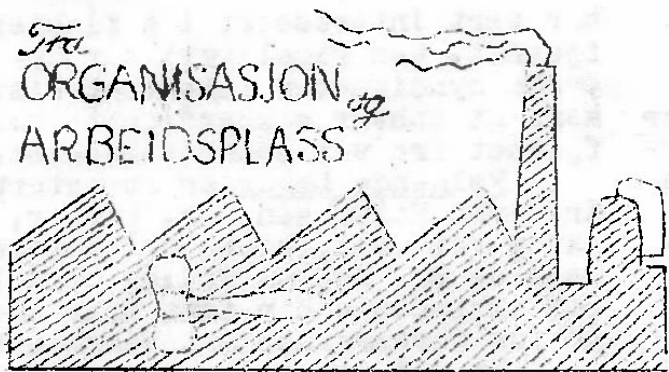
Fra Oslo meldes at Løgemessen ved Rikshospitalet er blitt stengt. Den 25 sept. skrev dr. Arne Høygård og dr. Gunnar Dalen til Rikshospitalets direktør og påtalte at det i Messen ble drevet sabotasje mot "læger med en annen politisk oppfatning enn den de fleste har". --- De to nazistlægene henstillet til Direktøren at normale forhold etter skulle opprettes. Hvis ikke ville de sørge for at Messen ble stengt. Medisinaldirektøren erklærte seg enig med de to nazistene og Direktøren foretrakk da å stenge Messen fra 1 oktober for å unngå provokasjoner fra nazistenes side.

--- ---

I Oslo forekommer det for tiden mere veneriske sykdommer enn noen gang tidligere. Hver dag innlegges tyske soldater på Aker Sykehus. De blir avhørt av tysk politi som lar saka gå videre til sedelighetspolitiet i Oslo.

Fra en rekke sykehus meldes at smittsomme sykdommer som skabb er blitt uhyggelig almindelig.

Aker Sykehus som er okkupert av tyskerne, er for tiden fullstendig sprengt av sårede soldater. Belagget skal være borte i mot det femdobbelte av det normale. Atskillige frostskafer forteller at tyskerne allerede har hatt den første føling med den russiske vinter.

I en konferanse forleden i L.O. hvor alle kommisariske formenn var tilstede, fremgikk det at spørsmålet om heving av lønningen er helt gitt opp. Tyskerne vil ikke og de har ikke kommisærene noe å si.

Erling Olsen har avsløret hvilken linje som vil bli fulgt i lønns-spørsmålet. På et møte i Fredrikstad opplyste han at generelle tillegg ikke er gjennomførlige. Arbeidet må dreie seg om gjennomføring av "visse kompensasjoner" for "særlig ugunstig stilt grupper, som står i fare for å komme i den stilling at de ikke blir i stand til å betale rasjonene for seg og sin familie". Det er magre krav de nye lederne har stilt opp på arbeidernes vegne.

NS har gjort sitt inntog i fengslene. En av de fremste fengselsmenn vi har, Botsfengslets direktør, Hartvig, en human og kultivert personlighet, er sparket ut av sin stilling, og som hans etterfølger er oppnevnt "advokat" Asbjørn Larsen. Han har inntil nå vært ordfører i Lørenskog kommune, der han før var kontorsjef. Asbjørn Larsen er et fordrunkent og foruølet individ som gjennom lengre tid har ødøst Oslos restauranter utrygge.

Asbjørn Larsen begynte sitt virke som direktør med å sende ut et trusselbrev til tjenstemennene i fengselene. For å bringe tilside enhver mulig tvil om tjenstemennenes holdning, krevet Larsen at hver enkelt skulle ta standpunkt til en erklæring som var vedlagt trusselbrevskrivet og som skulle være returnert innen den 11. okt.

Aksjonen gikk fullstendig i vasken. Den ventede strøm av lojalitetserklæringer kom ikke. Av fengslets store stab var det 2 - to mann som skrev under erklæringen, og den ene av dem gjorde forbehold?

Sekretær Henry Jørgensen i Nor-

ges handels-og kontorfunksjonærens forbund er arrestert.

Formannen i Norsk Kommuneforbunds stedstyre for Oslo, Fredrik Jensen er arrestert av tysk politi.

Formannen i Glassverkarbeiderenes forening i Bergen er arrestert.

Den nye kommisar i Elektrikerforbundet, Erlig Johansen, har ikke vært medlem av forbundet lenger enn siden i mars ifjor. Og han har ikke betalt kontingent siden april ifjor. Han drev egen elektrisk forretning i Askim, men samtidig hevet han arbeidsledighetsunderstøttelse i forbundet? Nå har han funnet på at han skal ha diettgodtgjørelse for hver dag han er i virksomhet - for så hans familie er bosatt i Askim? Han har allerede hevet et anseelig beløp på denne konto.

Den nye kommisariske formann i Oslo og Akershus legl.samorganisasjon, Bjørn Lageraasen fikk nylig en sønn. Barnevognen har han latt Samorganisasjonens kasse betale!

Militær
OVERSIKT

Den veldige tyske høstoffensiv på østfronten som tok til den 2. okt. ikke ble utført den nærmere den endelige seier. Fronten har igjen stabilisert seg. Den merkelige uvane som tyskerne har lagt seg til under felttoget i øst å komme med seiersmeldingene på forhånd før slaget enda er begynt, kommer nå i den rette belysning. Offensiven er stoppet opp, de tyske troppene er utmattet etter flere ukers hard påkjenning. Bristen på forsyninger, olje og materiell gjør seg gjeldende. Tyskerne har under denne offensiven også sett seg nødsaget til å ta i bruk franske, tsjekkiske og belgiske tanks og panserbiler. De tyske tap har vært svære. På en dag (tirsdag 14. okt.) var det 13000 falne og særede tyskere foran Moskva og 160 tyske tanks ble ødelagt. Fra offensiven tok til den 2. okt. Beregnes de tyske tap i falne og særede til vel 90000.

På Vjasmafronten er hundrevis av tyske fallskjermtropper sluppet ut bak de russiske linjer. Hver e-

neste tysker ble drept. Tyskerne har gjentatt dette dristige forsøk 2 ganger, men med samme resultat.

På nordfronten er operasjonene stivnet til. Det er general Winter som bestemmer tempoet her. Det er sne og ikke på nogen tid av døgnet er det varmere enn +5° C.

Russerne har evakuert Odessa, men soldatene ble utskibet i god orden. Det tyske luftvåpens svakhet viste seg ved at de ikke effektivt var istand til å hindre utskibningen. Situasjonen er unektelig noget anderledes enn ifjor ved Dunkerque. Odessas erobring ble kostbar for den rumenske hær. De rumenske tap oppgis å være 70% av den samlede styrke.

Alle tyske angrep mot Krim er slått tilbake. På 3 dager hadde tyskerne 10000 færne.

Flyvirksomheten over England har vært liten. Ofrene i september var bare 30 av hva de var ifjor.

De deler av det australske flyvåpen som opererer i Mellanøsten og den Engelske Kanal har med sikkerhet skutt ned 140 fiendefly i september. Sannsynligvis er ytterligere 25 ødelagt. Australierne har under disse operasjoner bare mistet 11 fly. Australierne kjemper tydensynlig med samme glimrende resultat i luften som de gjør ved Tobruk.

President Roosevelt opplyser i en artikkel i Colliers Magazine at U.S.A. i de fem første måneder av 1941 sendte 12 ganger så mange fly som under samme perioden 1940, 10 ganger så mange flymotorer. Dessuten i de fire første måneder 17 ganger mere eksplosive stoffer og 80 ganger så mye ammunisjon som i tilsvarende periode i 1940.

Septemberproduksjonen av amerikanske fly var 1904. Ved årets slutt regner man å være oppe i 2500.

Fra onsdag den 8. okt. har U.S.A. senket krigsrisikotillegget for laster på engelske og allierte skib som går i fart på Atlanterhavet og Rødehavet med 20%.

Siden sist

I Henrik Ibsens skuespill "Lille Eyolf" som ble spilt på Nationalteateret nå er følgende replik-

ker strøket av Berg-Jøger, Finn Halvorsen & Co.: - Eyolf: "Ja, vet du, hva jeg har allermost lyst til, pappa?" Allmers: "Hå? Si meg det." E: "Allerhelst vil jeg lære å bli soldat." A: "Å, lille Eyolf, det er så mange andre ting som er bedre enn det." -

Smørinnblandingen i margarin som ligger idag på 4%. I "det vanstyrte Norge" var innblandingprosenten mellom 15 og 20%.

Med de fettrasjonene vi har idag vil vi greie oss med margarin til juletider. Hvorfra vi skal få fett til margarinfabrikasjonen etter den tid vet ingen. De store sildefiskeriane setter først igang ute i januar og sildeoljen kan vi da ikke regne med å få før en gang i februar.

Samtlige landets bokhandlere har fått tilsendt brev fra Innenriksdepartementet hvor de pålegges å stille NS-litteratur ut i vinduene. Statspoliti vil kontrollere at pålegget blir fulgt. Unnlattelse vil bli betraktet som sabotasje og straffet deretter.

Minister Riisnæs overgår seg selv i sin grenseløse frekkhet. Det siste er at han overfor svenske myndigheter skal ha forlangt Nasjonalhjelpens tidligere leder professor Johan Holst utlevert på grunn av undersleg. - - Som bekjent befinner Holst seg nå i England.

De tyske voldsherrers hensynsløse og tilfeldige arrestasjoner fortsetter. I Oslo har Gestapo foretatt en grundig razzia hos firmaet Wittussen & Jensen. Samtlige funksjonærer ble forhørt og kroppsvisittert. Av personalet ble 23 menn og 3 damer arrestert.

Reichskommissar Terboven er nå iferd med å gjøre et nytt kupp. I nær fremtid vil salget av V-frimerkens bli stoppet. Hele restbeholdningen av disse frimerkene skal gå over til Reichskommissariatet uten vederlag. Det vil bli et beløp svarende til flere hundre tusen kroner.

Den norske Isrelmisjon får fremdeles lov til å virke, men det er er nedlagt forbud mot å avvertre møter og annen virksomhet.

Nazisten Per Sandberg, sønn til minister Sandberg, har underslått store beløp i sin stilling som quislingtjener. Av sine egne fikk han valget mellom å gå i fengsel, skyte seg eller melde seg til Legionen. Han valgte det siste.--- Hans frue har latt seg skille og bruker nå sitt pikenavn. Svigerfaren oppgir at Per har kostet ham om lag 250,000 kr. Dette i tillegg til det han har kostet sin far.

Da minister Riisnæs skulle holde foredrag i Skien 11-10, var det møtt fram 17 tilhørere. Foredraget ble derfor avlyst. Senere samme aften skulle Bock-Jensens turne ha forestilling der. Lokalet var fylt til trengsel. Like før forestillingen skulle begynner en hirdmann fram på scenen og melder at forestillingen er avlyst og at Riisnæs skal holde foredrag istedet. Utgangen ble sperret og forsamlingen tvunget til å overvære talen.

Dagen etter talte Riisnæs på Notodden. Her ble kinoforestillingen avlyst og publikum tvunget til å overvære ministerens foredrag.

NS-medlem Karsten Haugen, Vardeveien 2, Molde har arbeidet over et år hos tyskerne. Den 22 aug. ble han arrestert av tysk sikkerhetspoliti. Ved arrestasjonen var han i besiddelse av en ryggsekk full med hermetiske fløtebokser. Ved husundersøkelse ble det funnet flere norske og danske skinker, flere kg kaffe, hvitemel og et større parti romflasker. - - - Han har i lengere tid solgt brennevin til nordmenn for 25 kr. flasken.

NS-organisasjonsleder i Molde, Kristian Sivertsen ble sparket fra sin stilling som arbeidsformann hos tyskerne for lignende tyverier fra Wehrmacht.

Arne Usler, Breisjøveien 39, Sinsen Høveby, som tidligere var politimann, er nå forfremmet til adjutant hos Kriminalsjefen på nr. 19. Han har ansvaret for en rekke avskjedigelser innen politiet og er angiver i stor stil.

Birger Dahlstrøm reiste 27-9 til Røros for å passe opp norske politiske flyktninger som forsøker å komme over grensen til Sverige. Han er i tredveårsalderen.

VET DE

- at Charles Lindberg høsten 1938 mottok en av Tysklands høyeste utmerkelser ordenskorset av den tyske konge med stjerne.

- at ordenen ble overrakt ham av Gzring personlig.

- at Linberg aldri, selv ikke til sine nærmeste venner, har fortalt hvorfor han fikk ordenen. - - Men de fleste nordmenn skjønner nok grunnen.

- at Berliner Børsenzeitung skriver at nordmennene rolig finner seg i de to kjøttløse dagene om uken.

- at nordmennene like rolig finner seg i de øvrige fem kjøttløse dager i uken.

- at den nyutnevnte politiinspektør "reverøker Richard von Tsjarner ble norsk statsborger i 1936.

- at kobber, messing, zink, bly og tinn skal innsamlles ved alle offentlige kontorer.

- at det innen Hirden er krefter som arbeider for å få Orvar Sæth. fjernet som stabssjef.

- at man daglig kan finne hele brød i de tyske skyllendunkene ved Oscarsborg festning.

- at det vil bli skutt 10 fanger på Grini hvis en rømmer.

- at den beryktede radiokåser Fritz Ihlen forleden ble kastet ut fra "Løwebråa" på grunn av overstadig beruselse. Han pådrog seg et blått øye.

- at rektor Vogt ved N. T. H. i Trondheim er avsatt. Han nektet å oppta et NS-medlem som stod som ca. nr. 200 på suppleantlisten.

- at ingen skuespiller i Oslo får lov å forlate byen uten teatersjefens tillatelse.